

Kronikk Håkon Lunde Saxi

Norge bør doble produksjonen av artilleri-ammunisjon

Ukrainske styrker avfyrrer minst 7 000 artillerigranater om dagen – altså trenger landet omtrent 2,4 millioner artillerigranater i året.

↑ Håkon Lunde Saxi

Håkon Lunde Saxi, førsteamanuensis, Forsvarets høyskole

● **Onsdag 13.** desember var president Volodymyr Zelenskyj i Oslo for å treffe lederne i de nordiske landene. Fra Norge fikk han et kjærkomment løfte om at Ukraina vil få enda mer norsk luftvern. Det norske militære bidraget til Ukraina er nå betydelig. Ifølge Kiel-instituttets anerkjente *Ukraine Support Tracker* er Norge nå – i absolutte tall – Kyivs fjerde største våpendonor etter USA, Tyskland og Storbritannia. Også som andel av norsk økonomi er norsk støtte til Ukraina omfattende. Kun Litauen og Estland har så langt lovet mer militær og sivil støtte til Ukraina enn Norge, målt som andel av landenes bruttonasjonalprodukt.

Likevel vil det snart være behov for mye mer. USA står i dag for omtrent halvparten av våpenstøtten til Ukraina, men mye tyder nå på at indrepolitiske stridigheter i Washington, D.C. gjør at denne støtten stopper opp. President Joe Biden får for øyeblikket ikke republikanerne i Kongressen med på nye støttepakker. Da må Europa ta en større del av ansvaret.

Foruten mer luftvern er mer artilleriammunisjon det mest presserende behovet Ukraina har i øyeblikket. Krigen er i dag i stor grad en utmattelseskrig der artillerivåpnene står for rundt 70 prosent av tapspåføringen. Det anslås at ukrainske styrker avfyrrer minst 7 000 artillerigranater om dagen – altså trenger landet omtrent 2,4 millioner artillerigranater i året.

EU-landene lovet i mars 2023 å levere én million granater til Ukraina i løpet av et år, men det er nå klart at EU knapt makter å levere halvparten av dette. Til sammenligning har lille Nord Korea levert mer enn én million artillerigranater til Russland i løpet av 2023. Russland selv sikter mot å produsere tre millioner granater i 2025, opp fra litt under to millioner i 2022.

Norge har forutsetningene for å gi et betydelig større bidrag til å dekke Ukrainas behov for mer artilleriammunisjon. Det norsk-finske selskapet Nammo, som har sitt hovedkvarter på Raufoss, er en av Europas største produsenter av ammunisjon. Firmaet produserer blant annet langtrekkende 155 mm artilleriammunisjon i verdensklasse. Nammo har bedt regjeringen om statlig støtte for å øke produksjonen, men ble i statsbudsjettet for 2024 avspist med beskjedne 75 millioner kroner i investeringsmidler. Dette utgjør kun en brøkdel av behovet som trengs om produksjonen av ammunisjon skal økes vesentlig.

Regjeringen har riktignok avtalt å bestille

↑ Det norsk-finske selskapet Nammo, som har sitt hovedkvarter på Raufoss, er en av Europas største produsenter av ammunisjon, skriver innleggsforfatteren. Her er Nammos konsernsjef Morten Brandtzæg. Foto: Gunnar Lier

artilleriammunisjon for over fire milliarder kroner, samt lovet omtrent én milliard kroner til ASAP – EUs program for å øke produksjonene av artilleriammunisjon. Dette er en god start, men det dekker hverken Norges eller Ukrainas øyeblikkelige behov. Både Ukraina, Norge og våre europeiske allierte har et enormt behov for ammunisjon i dag.

Forsvarskommissjonen påpekte i mai 2023 at Forsvaret har kritisk mangel på ammunisjon, og anbefalte omgående innkjøp til en verdi av 30 milliarder kroner for å ha det som blir ansett som «et minimum for å oppfylle gjeldende krav». Forsvarssjefens fagmilitære råd tallfestet i juni behovet for «stridsavgjørende ammunisjon» til mellom 58 og 80 milliarder kroner. Forsvarets beholdning av ammunisjon er gradert, men disse anbefalingene tyder på at Norge i dag ikke er i nærheten av å oppfylle Natos minimumskrav om å kunne føre høyintensitetsstrid i 30 dager.

Mange europeiske Nato-land, inkludert Tyskland, har omtrent like tomme lagre av ammunisjon. Om Nato skal lykkes i å etablere troverdig avskrekking, gjennom å demonstrere evne til kollektivt forsvar, må disse lagrene fylles sporenstreks.

For å dekke både Norges, Natos, og Ukrainas behov, burde Støre-regjeringen omgående annonsere at det bevilges tilstrekkelige midler til å doble Norges produksjonskapasitet, slik Finlands regjering gjorde 13. desember. Dette vil være en avgjørende investering i vår egen og europeisk sikkerhet, men det vil også være god industripolitikk.

Etterspørselen etter artilleriammunisjon og missiler er enorm, og prisene har steget hurtig. Sannsynligvis vil Norge faktisk kunne tjene penger på å investere i økt produksjonskapasitet.

Det er sjeldent at en norsk regjering har muligheten til å ta en beslutning som både vil støtte Ukrainas forsvarskamp, styrke norsk sikkerhet, bidra til fellesforsvaret i Nato samt skape nye, høyteknologiske industriarbeidsplasser i Norge. Om regjeringen handler hurtig, kan de nordiske land sammen med sine europeiske allierte fungere som «demokratiets arsenal», slik USA var for Storbritannia frem til angrepet på Pearl Harbor i desember 1941. Om dagens politikk videreføres, vil det utgjøre en forsvars- og industripolitisk bom på åpent mål.